

Aike Med

VETERİNER HEKİMİN BİLİMSEL KAYNAĞI

EKİM 2014 . SAYI 5

alke®

Prof. Dr. VEYSİ ASLAN

KÜÇÜK RUMİNANLARDA GÖRÜLEN “MAVİ DİL, KÜÇÜK RUMİNANT VEBASI, ŞAP VE EKTİMA” HASTALIKLARINI BİRBİRİNDEN NASIL AYIRDEDEBİLİRİZ?)

PRATİK YAKLAŞIM

“Ülkemizde sıkça görülen ve birbirine çok benzeyen, zaman zaman da karışabilen bu dört hastalığı “klinikçi” gözüyle nasıl tanımlayabiliriz?”

“Pratik olarak birbirlerine benzeyen bu dört hastalığı, hangi önemli bulgu ve nedenlerle birbirlerinden farklılaştırabiliriz?” sorularının yanıtlarını aramaya çalışacağım bu kısa makalede.

MAVİ DİL

Önce, ülkemizde son günlerde yaygın seyreden, basılı ve görsel medyanın da gündemini oluşturan “ Mavi Dil” hastalığından başlamak istiyorum. Öncelik sırasını bu hastalığa vermemin bir başka nedeni de “Mavi Dil “ hastalığını geçen ayki Alkenet sayısında genişçe yorumlamamız. Bu sayıyı referans göstererek, mavi dil hastalığını kısaca geçiştireceğim anlayacağınız.. Tabiri caiz ise biraz tembellik edeceğim..

Öncelikle yağışlı, nemli ve ılıman bir mevsim yaşadığımızı hatırlatarak konuya girmek istiyorum. Bu havaları hepimiz çok severiz. Ne çok sıcak, ne de çok soğuk. Hele yağmurlusunu daha da çok seveceğiz. Uzun kuraklıktan sonra yağmurlar ilaç gibi geldi hepimize. Bu mevsimi sadece bizler değil, bizim dışımızda ama bize ve hayvanlarımıza zarar veren “sinekler”, - Culicoidisler- de çok sever. Üstüne bir de Kurban sezonunda hayvan hareketlerini de eklersek, bu seyahatlere sineklerin de dahil olup İstanbul'lara kadar gezme fırsatını yakaladığını vurgularsak, Mavi Dil hastalığının seyrini de tarif etmiş oluruz. Aynı zamanda “Mavi Dil“ mevsimi olarak da tarif edebiliriz sonbaharı. Güz mevsimi hüznüldür aynı zamanda. Yapraklar bir bir dökülmeye başlar, hastalıklar artar. Mavi Dil de yayılır..

Hastalığı kısmen tanımladık sanırım. Sineklerin yaşadığı mevsimlerde bilhassa sonbahar aylarında sıkça kapımızı çalar. Yani sineklerle bulaşan ve sinek hareketlerinin yoğun olduğu mevsimlerde rastladığımız bir hastalık.

Sinekle bulaştığı için, ancak ısırılan hayvanda görülen hastalık.. Yani çok bulaşıcı olmayan, sürüde tek tük rastlanan hastalık... (Mavi Dil hastalığı ile ilgili detaylı bilgilere geçen ayki Alkenet elektronik sayısında ulaşabilirsiniz)

Klinik Bulgular

Sürüde hastalığın yaygın seyretmemesi

Ağız, burun, dudak ve kulak lezyonları

Dilin morarması

Dispne, pneumoni

Konjunktivitis

Ateş

Ağız mukozasında ülseratif erozif ve nekrotik lezyonlar

Dilin şişmesi ve siyanotik renk alması

Coronitis sonucu topallık

Bazen torticollis, arasıra alopecia

Sineklerin aktif olduğu ilkbahar-Sonbahar mevsimlerinde sıkça görülür. Nadiren sığırlarda da aynı bölgelerde rastlanabilir

İnkübasyon süresi 1-2 hafta

Dildeki siyanötik görünüm ve ödematöz şişlik

Dudak ve burun etrafındaki lezyonlar

KÜÇÜK RUMİNANAT VEBASI

Hastalık sadece koyun ve keçilerde gözlenir. Hastalık, yalancı veba, Küçük Ruminant vebası, Stomatitis-Pneumoenteritis sendromu, Kontagiöz pustuler Stomatitis, ve pneumoenteritis Complex olarak da tanımlanmaktadır.

Koyun-Keçilerin akut ve subakut viral bir hastalığı olup,

Ateş

Nekrotik stomatit

Gastroenterit

Pneumoni ile karakterizedir

Klinik Bulgular

Akut formda ani yükselen beden ısısı (40-41°C)

Kıl-yapağı görüntüsünde karışıklık, mukozalarda kuruluk, muköz membranlarda kongesyon, ve iştahsızlık

Başlangıçta Seröz burun akıntısı, sonraları mukopurulent burun akıntısı ve pis kokulu soluma

3-5 günlük inkubasyon süresi

Kataral gözyaşı akıntısı ve gözlerde yangı

Damak, diş etrafında ve ağızda nekrotik odaklar

Gastroenteritis sonucu ishal ve dehidrasyon

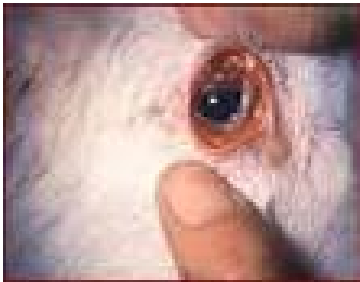
Sürüde birçok hayvanda birden görülmesi ve kısa sürede yayılması

5- 10 gün içinde yüksek ölüm oranı

Yakın temasla hızlı yaygınlık

Gençlerde morbidite ve mortalite oranı çok yüksek

Oğlaklarda pneumoni ile seyir ve yüksek ölüm oranı

Gözlezyonu

Şeyit | 2018 | 11. sayıda genel görüntü

Genel Görünüm

Damak Lezyonu

ŞAP (Koyun-Keçi)

Akut, çok bulaşıcı, evcil ve yabani çift tırnaklı hayvanların viral bir hastalığıdır

Morbiditesi ve mortalitesi genç hayvanlarda çok yüksektir. Vesiküler lezyonlar ile karakterizedir

Ağız epitelyumu, merme, ayak, meme ve rumen papillerinin eresyonuna neden olur

Yakın temas ve hava yolu ile bulaşır.

Klinik Bulgular

Başlangıçta ateş, maksatsız gevişme, diş gıcırması, dudak oynatması ve salivasyon gözlenir

Ağız boşluğunda ve tırnak arasında veziküller oluşur. Bu veziküller zamanla bağlı oldukları dokulardan ayrılarak, ince tabaka halinde sıyrılır. Bol salya akıntısına zemin hazırlar

Dil elle tutulduğunda adeta sıyrılarak kabuğu elde kalır

Koyun ve keçilerdeki bulgular sığırlardaki kadar şiddetli olmayabilir. Ayak lezyonları sekonder bakteriyel kontaminasyonlarla sonuçlanır.

Hastalık, sekonder pneumoni ile komplike olmaya eğilimlidir.

Ayak lezyonları sekonder kontaminasyon sonucu kalıcı topallık ve lezyonlarla sonuçlanabilir. Kimi olgularda tırnak düşebilir.

Bulaşmak oranı çok yüksek ve inkübasyon süresi çok kısadır. (1-2 gün kadar kılalabilir)

Tırnak Lezyonu

Dilde Lezyon

KONTAGİÖZ ECTİMA

Koyun ve keçilerin kontagiöz bir hastalığı olup, bilhassa gençlerde- kuzu ve oğlaklarda- tipik dudak lezyonları ile seyreden viral bir hastalıktır.

Hastalık sıklıkla yaz aylarının sonlarında ve sonbahar aylarında görülür.

Bilhassa immun yetmezlik durumunda olan kuzularda, yeterince ağız ve anne sütü almamış kuzu ve oğlaklarda sıkça görülür.

Klinik Bulgular

Genellikle patognomik lezyonlar dudak derisi üzerinde şekillenir. Daha sonra bu lezyonlar ağız mukozasına da yayılır.

Damak mukozasında erozyonlara ve ödematöz şişlikler şekillenir. Palpebra mukozasında ve hatta ayakların korona bölgesinde de papillomatöz lezyonlar şekillenebilir.

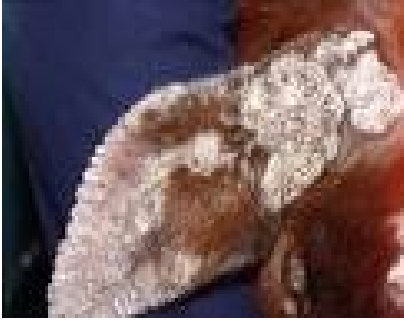
Dilde yerleşen erozif lezyonlar kontamine olarak küçük epitel sıyrıklar ve ülserlere neden olabilir.

Emen yavrular anne memelerine enfeksiyonu taşıyarak meme lezyonları da gelişebilir.

Genellikle sekonder necrobasillosis ile kontamine olabilir.

Ağız ve Dudak Lezyonları

Kulak lezyonları

Dudakta Lezyonlar

Zoonotik Hastalık/ El Lezyonu

Hastalığı inkübasyon süresi uzundur (1-4 hafta). Dolayısı ile seyri de veba ve şap gibi hızlı değildir.

Çoğu zaman hayvanlar yeme içmelerine devam eder, zamanla kondisyonları zayıflar. Ağız lezyonlarından ötürü kaba ve sert yemleri yiyemez.

Sulu ve yumuşak yemleri tüketmeyi sever. Ağızlarını suluk içinde tutmaya çalışır.

SONUÇ

Görüldüğü gibi bu dört hastalık, ağız ve ayak lezyonları ile birbirine karıştırılabilir. Ancak ince detaylar ve ayrıntılar ile klinik olarak da birbirinden ayırt etmek mümkün olabilir. Doğru tanı için elbette ki laboratuvar sonuçlarına bakmak gerekir. Saha şartlarında, her zaman laboratuvar desteğini bulamayan meslektaşlarımıza, bu kısa pratik değerlendirmelerin yararlı olabileceğini düşünüyorum.